

Bronnenboekje

De Leerschool
Rotterdam Zuid

Introducing Bronfenbrenner. A guide for practitioners and students in early years education.

Hayes, N., O'Toole, L. & Halpenny, A.M. (2017). *Introducing Bronfenbrenner. A guide for practitioners and students in early years education*. Routledge.

<https://www.bol.com/nl/nl/p/introducing-bronfenbrenner-a-guide-for-practitioners-and-students-in-early-years-education/9300000084209814/?s2a=-productTitle>

Ingediend door Martine van der Pluijm (m.s.van.der.pluijm@hr.nl).

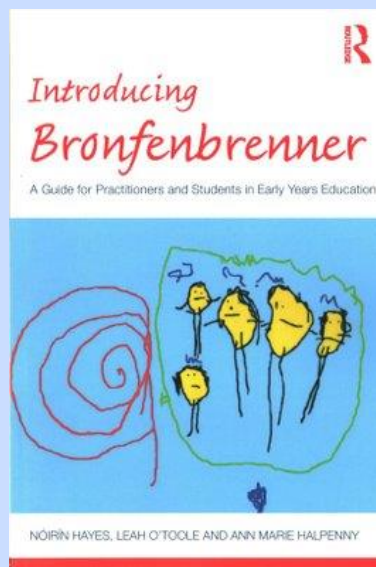
Je wilt deze bron lezen als je meer inzichten en handvatten zoekt om de kwaliteit van het leren te bevorderen door beter in te spelen op verschillende leefwerelden waarin kinderen opgroeien.

Samenvatting

Het theoretisch model van Bronfenbrenner, onderbouwd door langdurig onderzoek, plaatst kinderen in het middelpunt van een complex netwerk. Het model geeft inzicht in hoe kinderen leren in verschillende contexten, met verschillende personen en hoe de interacties in die contexten een grote impact hebben op hun (taal)ontwikkeling. Het boek introduceert de belangrijkste uitgangspunten van het model en illustreert hoe professionals die werken met (jonge) kinderen vanuit deze theoretische invalshoek de kwaliteit van het leren in en tussen verschillende leefwerelden kunnen versterken als dagelijks onderdeel van hun werk.

3 interessantste bevindingen/ conclusies

1. Kinderen ontwikkelen zich beter als er sprake is van continuïteit en consistentie in de interacties in verschillende leefwerelden, zoals thuis en op school.
2. Kinderen die opgroeien in gezinnen met een lage SES ervaren vaker grote verschillen tussen de context thuis en op school en dit kan een negatieve invloed hebben op hun (taal)ontwikkeling.
3. Leraren kunnen de kwaliteit en impact van hun educatie verbeteren als zij bewuster verbindingen maken tussen het leren op school en thuis (gericht op continuïteit en consistentie).

Sjoes

Helsloot, K. & Daemen, F. (2018). *Sjoes. Lesmateriaal voor het basisonderwijs ter stimulering van taalbewustzijn en meertaligheid, van inclusie en saamhorigheid*. Studio Taalwetenschap.

<https://www.bol.com/nl/nl/p/meertaligheid-sjoes/9200000093347402/?bltgh=vxDysS02Y-yKU7I3-qNJw.2> 6.7.ProductImage

Ingediend door Nadia Kuipers (Nadia.kuipers@obsdeglobe.nl).

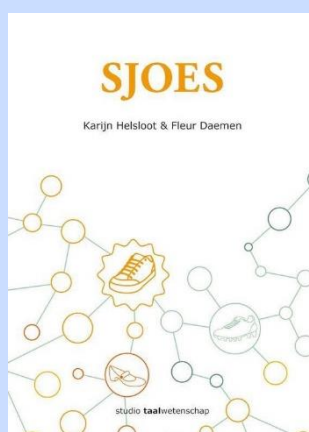
Je wilt deze bron lezen als je wilt weten hoe je in de klas aandacht kan geven aan meertaligheid.

Samenvatting

Alle kinderen groeien op met taal, met een of meer talen. In het Nederlandse onderwijs zitten steeds meer kinderen die van jongs af aan meertalig opgroeien. Ze spreken thuis een andere taal, of een tweede taal naast het Nederlands. En het Engels doet als vreemde taal steeds vroeger mee. Leerlingen zetten hun gehele talenrepertoire in bij het nadenken, bij het leren. Twee of drie talen in het hoofd vormt bijna nooit een probleem om school goed te doorlopen. Kinderen groeien er juist door: ze worden mondiger en sneller van begrip. Ze hebben ook meer oog en oor voor anderen, ze zijn socialer en tonen belangstelling voor elkaar. SJOES geeft de leerkracht in het basisonderwijs twaalf lessen in handen om de meertaligheid van zijn klas grijpbaar te maken. Speels en oppervlakkig, of juist serieus en diepgravend, zo ontdekken de leerlingen de eigenschappen van taal, van hun eigen talen en van andere talen. De verwantschap tussen woorden wordt zichtbaar. En juist dat hele andere woord voor hetzelfde begrip spreekt tot de verbeelding. Grammaticale verschillen tussen talen, en hun overeenkomsten, worden door SJOES onderwerp van gesprek. Taalachterstand verandert in verrijkende talenkennis.

3 redenen om deze bron te gebruiken

1. Laagdrempelige lessen voor kinderen van 6 t/m 12 jaar.
2. Overkoepeld thema dat aanspreekt.
3. Kopieerbladen waarop kinderen hun taalnetwerk inzichtelijk kunnen maken.

Hoeveel talen spreek jij? Wat je altijd al wilde weten over meertaligheid.

Orioni, M. (2019). *Hoeveel talen spreek jij? Wat je altijd al wilde weten over meertaligheid*. Uitgeverij SWP.

<https://www.swpbook.com/boeken/21/onderwijs/2177/hoeveel-talen-spreek-jij>

Ingediend door Frederike Groothoff (frederike.groothoff@gmail.com).

Je wilt deze bron lezen om meer te leren over meertaligheid, maar vooral om de praktijk te zien van een meertalige klas.

Samenvatting

Wat is meertaligheid precies en wat betekent het thuis en op school? Hoe leer je eigenlijk twee talen tegelijk? Is het niet vermoeiend en hoe werkt dat in je brein? Wat zijn taalrelaties en wat is een moedertaal? En waarom is het juist goed om met je ouders de thuistaal te spreken? In 'Hoeveel talen spreek jij?' ontdek je samen met de kinderen van basisschool De Regenboog de antwoorden op al die vragen over meertaligheid. Je vindt heel veel weetjes in het boek en je kunt meedoen met allemaal leuke opdrachten. Ook voor vaders en moeders, leerkrachten en iedereen die met kinderen werkt valt er veel te ontdekken en natuurlijk is het gewoon een superleuk boek voor iedereen die meer van meertaligheid wil weten.

5 redenen waarom je dit boek wilt lezen

1. De verschillende vormen van meertaligheid komen echt tot leven door de portretten uit deze (fictieve) klas.
2. Het boek is erg toegankelijk en makkelijk leesbaar waardoor je veel leert over meertaligheid.
3. Je kunt het boek voorlezen in de bovenbouwgroepen.
4. Er staan verwijzingen in voor verdieping.
5. Er staan werkvormen in om aan de slag te gaan met je groep.

Talen die in de school komen

Peters, L. (2021). *Talen die in de school komen. Kansen voor een multiverse basisschool*. Lannoo

<https://tjipcast.nl/onderwijs/hoe-geef-je-meertaligheid-de-ruimte-op-een-basisschool/>

Ingediend door Laetitia Aerts (Laetitia.aerts@stichtingboor.nl).

Je wilt deze bron lezen om meer kennis te krijgen van het omarmen van meertaligheid binnen het onderwijs.

Samenvatting

De link verwijst naar een podcast met Lidy Peters, schrijfster van het boek: *Talen die in de school komen*. Lidy vertelt in deze podcast over haar boek met een belangrijke boodschap: geef meer ruimte aan meertaligheid binnen de scholen. Ze baseert zich hierbij op de nieuwste wetenschappelijke inzichten en ze geeft duidelijke aanwijzingen hoe dit opgepakt kan worden binnen een school.

3 redenen waarom je dit boek wilt lezen

1. Het boek geeft antwoord op verschillende vragen: Waar hebben we het over? Waarom moeten we hier iets mee? Wat levert het op?
2. Er wordt aan de hand van voorbeelden en een stappenplan uitgelegd hoe je een team mee kan nemen bij het ontwikkelen van een visie op meertaligheid en het opstellen van kaders binnen een school.
3. Lidy geeft concrete voorbeelden voor de toepassing van meertaligheid binnen het klaslokaal en binnen de school.

Reading promotion of fiction and nonfiction texts.

Determinants of elementary school teachers' reading promotion

Ruwette, M. (2023). *Ruwette, M. (2023). Reading promotion of fiction and nonfiction texts: determinants of elementary school teachers' reading promotion behavior and their students' leisure time reading. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen. <https://doi.org/10.33612/diss.520863497>.*

<https://research.rug.nl/nl/publications/reading-promotion-of-fiction-and-nonfiction-texts-determinants-of>

Ingediend door Mariska Okkinga (m.okkinga@hr.nl)

Je wilt deze bron lezen om meer kennis te krijgen over hoe docenten en leerlingen in het basisonderwijs in Nederland naar leesbevordering kijken.

Samenvatting

Het doel van de dissertatie is om inzicht te krijgen in de leesbevorderende activiteiten van docenten in groep 7 en 8 in het basisonderwijs in Nederland, zowel voor fictieteksten als non-fictieteksten, en in welke mate docent- of klaskenmerken verbonden zijn aan dit leesbevorderend gedrag. Het doel is ook om inzicht te krijgen in de cognitieve, affectieve en gedragsmatige factoren die op deze activiteiten van invloed zijn. Verder gaat het proefschrift over het vrijetijdslezen van fictie en non-fictie van Nederlandse leerlingen in groep 7 en 8 en de determinanten daarvan. De studies die worden beschreven, zijn bedoeld om het gebrek aan kennis te verkleinen over de houding van docenten ten opzichte van leesbevordering, over hun leesbevorderend gedrag en over de leesattitude en het leesgedrag van leerlingen in hun vrije tijd.

6 interessantste bevindingen / belangrijkste conclusies

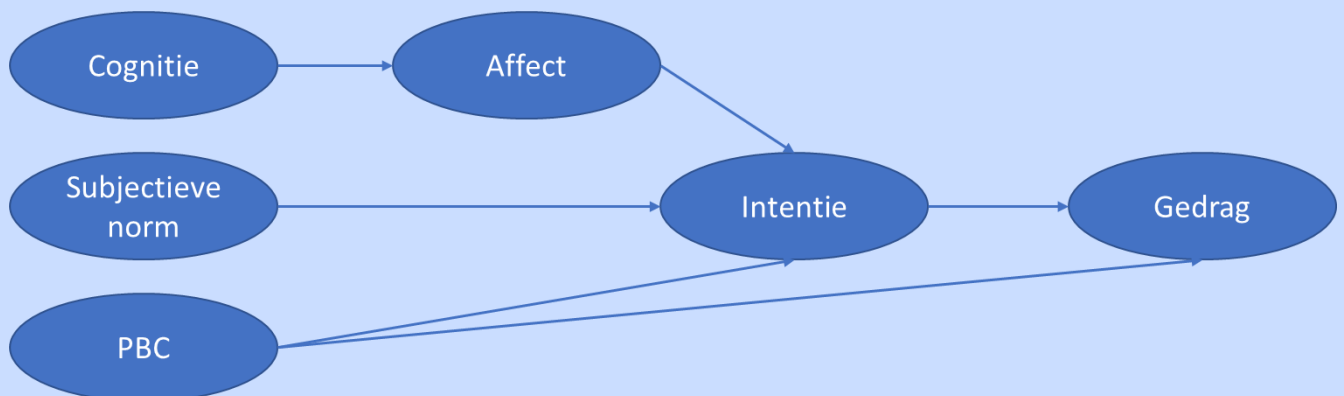
1. Niet alleen binnenschools lezen, maar ook buitenschools lezen levert een belangrijke bijdrage aan woordenschat en begrijpend lezen. Ook het stimuleren van vrijetijdslezen is een taak van de docent.
2. Het is alarmerend dat kinderen steeds minder lezen, en ook steeds minder leesplezier ervaren. Dit gebeurt met name in de leeftijdspanne 6-12 jaar. In vergelijking met andere landen, hebben leerlingen in Nederland een negatievere houding ten opzichte van (buitenschools) lezen. Opvallend is dat een op de drie lerarenopleiders in Nederland vinden dat hun afgestudeerde studenten niet voldoende competent zijn in het bevorderen van leesactiviteiten van hun leerlingen.
3. Docenten besteden meer aandacht aan leesbevordering als hun klassen bestaan uit meer meiden dan jongens, zoals het aanbieden van boeken of het gebruik van non-fictie. Ook kiezen docenten er vaker voor om naar een museum te gaan of het gebruik van verplicht leesmateriaal in klassen waarin meer leerlingen een andere thuistaal hebben dan Nederlands. Dit zorgt ervoor dat deze leerlingen minder vaak de kans krijgen om zelf teksten of boeken uit te kiezen.

4. Docenten hebben over het algemeen een positieve attitude ten aanzien van leesbevordering, maar tegelijkertijd is het aandeel van docenten dat dit niet heeft, substantieel. Het is daarom belangrijk om docenten (in spe) te overtuigen van het nut van leesbevordering. Juist in klassen met leerlingen die van huis uit weinig in aanraking komen met jeugdliteratuur, is het van belang om meer aandacht te besteden aan leesbevordering.

5. Belangrijk advies uit het proefschrift luidt om rekening te houden met de beschikbaarheid van jeugdliteratuur thuis en op school en ook om na te gaan of leerlingen toegang hebben tot een bibliotheek. Daarnaast spelen docenten een belangrijke rol bij het versterken van de kennis van hun leerlingen als het gaat om het kiezen van geschikt leesmateriaal.

6. Het attitudemodel van gepland gedrag (Theory of Planned behavior; MPB) wordt gebruikt om attitude en gedrag ten aanzien van leesbevordering van docenten in kaart te brengen. Het attitudemodel MPB veronderstelt dat de Intentie om bepaald Gedrag uit te voeren, van invloed is op het daadwerkelijk vertoonde gedrag. Volgens het MPB wordt de Intentie op haar beurt beïnvloed door drie andere constructen: Affect, Subjectieve Norm en Perceived Behavioral Control (PBC). Daarnaast wordt in het model het begrip Cognitie onderscheiden. Cognitie is gedefinieerd als de veronderstelde gevolgen van het gedrag in kwestie en de evaluatie (positief of negatief) van die gevolgen. Affect betreft de gevoelens die men heeft aangaande het beoogde gedrag. De Subjectieve Norm betreft de persoonlijke norm ten aanzien van het uitvoeren van het beoogde gedrag. Met PBC wordt de mate bedoeld waarin men zichzelf in staat acht om het beoogde gedrag uit te voeren.

Figuur 1. Origineel model TPB (Ajzen & Fishbein)

Professionele capaciteit in de superdiverse school

Severiens, S. (2014). Professionele capaciteit in de superdiverse school. (Oratiereeks; Nr. 497). Vossiuspers UvA.

https://pure.uva.nl/ws/files/2323022/158656_442972.pdf

Ingediend door Sabine Severiens (sabine.severiens@eur.nl)

Je wilt deze bron lezen om meer kennis te krijgen van Superdiversiteit, Lesgeven in superdiverse klassen en Professionele capaciteit (leergemeenschappen).

Samenvatting

Dit is de oratie Van Sabine Severiens uit 2014 waarin ze een didactische invulling geeft aan superdiversiteit, en een manier beschrijft hoe je deze didactische invulling zou kunnen vormgeven in professionele leergemeenschappen.

3 interessantste bevindingen/ belangrijkste conclusies

1. Model voor gedifferentieerd lesgeven, in de vorm van cultureel responsief lesgeven.
2. Tweekalige interculturele rekenmethode.
3. Implementeren van PLG's is lastig.

Gelijke kansen in de klas: Taal

Taal (2022, 5 december). Gelijke kansen in de klas. Geraadpleegd op 21 maart 2023, van <https://gelijkekansenindeklas.nl/hoofdstuk/taal/>

<https://gelijkekansenindeklas.nl/hoofdstuk/taal/>

Liesbeth van Beijsterveldt (e.m.van.beijsterveldt@hr.nl)

Je wilt deze bron lezen/beluisteren om meer te leren over hoe verschillende soorten taal, in de breedste zin van het woord, een rol spelen in het onderwijs en hoe je hier als leerkracht effectief gebruik van kunt maken. Eerst wordt ingegaan op de feiten en cijfers. Daarna wordt antwoord gegeven op een aantal belangrijke vragen zoals: hoe kan je taal inzetten als middel om kansen gelijkjer te maken? En hoe kan je voorkomen dat de taal die gesproken wordt op school, alleen maar in het voordeel van een selecte groep leerlingen werkt?

Samenvatting

Dit thema richt zich op hoe verschillende soorten taal, in de breedste zin van het woord, een rol spelen in het onderwijs en hoe je hier als onderwijzer effectief gebruik van kunt maken. Eerst wordt ingegaan op de feiten en cijfers. Daarna krijg je antwoord op een aantal belangrijke vragen zoals: hoe kan je taal inzetten als middel om kansen gelijkjer te maken? En hoe kan je voorkomen dat de taal die gesproken wordt op school, alleen maar in het voordeel van een selecte groep leerlingen werkt?

4 interessantste bevindingen/ belangrijkste conclusies

1. De leerkracht speelt, zeker in de eerste jaren van het basisonderwijs, een cruciale rol in het zoveel mogelijk 'recht trekken' van taalvaardigheidsverschillen.
2. 'Welgestelde kinderen' zijn meer thuis in de schooltaal en komen dus beter uit de verf op school, terwijl de beheersing van de taalcodes (beperkt vs. uitgebreid) niet per definitie iets zegt over de intelligentie van leerlingen.
3. Voor de opbouw van Nederlandse woordenschat is interactie in het Nederlands essentieel, maar voor taalontwikkeling op zich is iedere interactie van belang. Een taalomgeving kan in elke taal rijk zijn. Een taalarme omgeving mag dus niet gelijkgesteld worden aan een omgeving waar geen of minder Standaardnederlands gesproken wordt.
4. Om te kunnen omgaan met verschillende taalniveaus in de klas wordt soms de keuze gemaakt om zwakke leerlingen een (zwaar) vereenvoudigd aanbod aan te bieden. Op de korte termijn lijkt dit misschien een goede optie, maar vaak werkt op deze manier differentiëren in de praktijk averechts.

Wat kan het onderwijs doen?

Bewustzijn bij leerkrachten over de **taaldiversiteit** van hun leerlingen is cruciaal voor een succesvolle taalontwikkeling. Dit kan bijvoorbeeld door een taalschema (Groothoff, 2020) in te vullen met de kinderen of de leerlingen een taalportret te laten maken.

Het herkennen en erkennen van meertaligheid, maar ook andere kennis, is zeer belangrijk, omdat je door het zichtbaar maken van de thuishalen, culturele tradities, talenten en hobby's van leerlingen enorm kan bijdragen aan zelfvertrouwen en een gevoel van erkenning en waardering voor de vele lagen van hun identiteit.

Spreeken, schrijven en gebruiken van niet-Nederlandse talen moet worden aangemoedigd, in plaats van ontmoedigd: **functioneel meertalig leren**. Dit kan op meerdere manieren. Zo kun je de thuishalen functioneel inzetten na een uitleg. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld ook in duo's of groepjes samenwerken aan opdrachten in eenzelfde moedertaal, waarbij de leerkracht de voortgang controleert door in de algemene instructietaal vragen te stellen. Een ander effectief middel is kinderen een Nederlands boek laten lezen met een vertaling in hun thuistaal ernaast, zodat ze het boek beter begrijpen.

Ook kun je, op basis van het inzicht dat de schooltaal niet voor ieder kind even toegankelijk is, proberen de taal die gesproken wordt op school toegankelijker te maken. Dit kan door je in te leven in het referentiekader en de persoonlijke leefwereld van het kind.

Taalvaardigheid wordt gestimuleerd door veel en **kwaliteitsvolle input**. School kan hier op twee manieren aan bijdragen:

1. Door zelf deze input te leveren op school (of tijdens buitenschoolse activiteiten, aangestuurd door school).
2. Door in te zetten op de kwaliteitsverbetering van de bijdrage die ouders leveren.

Investeren in het gestructureerd aanleren van **schrijfvaardigheid** zorgt er voor dat leerlingen beter gaan schrijven, lezen én redeneren. De reden dat dit zo goed werkt, is dat investeren in het leren schrijven van begrijpelijke en goed onderbouwde teksten een veel groter positief effect heeft dan alleen het leren schrijven van samenhangende teksten. Het effect hiervan werkt namelijk ook door naar andere vakken. Leerlingen leren zo hun gedachten beter te ordenen en deze om te zetten naar coherente zinnen. Kortom, door een specifieke set van schrijfstrategieën te leren hanteren en gebruiken, gaat elk kind erop vooruit. Een win-winsituatie.

Verhalen vertellen stimuleert het verhalend vermogen, verbeelding en taalverwerving. Voor leerlingen kan het een goede manier zijn om te oefenen met taal: het vereist denkwerk om een verhaal te vertellen waarmee je luisteraars aan je lippen laat hangen.

Praten is een belangrijk middel om te leren; door te praten kunnen leerlingen hun schrijf- en leesvaardigheid verbeteren.

Niet elke vorm van praten helpt voor de taalontwikkeling van leerlingen; het valt of staat allemaal bij de kwaliteit. Aan de docent de taak om de **kwaliteit** van de gesprekken in de klas hoog te houden. Volgens het model van Lauren Resnick en collega's houdt dit in dat de docent verantwoordelijk is voor gesprekken waarin accurate kennis, correcte redenering en respect voor elkaar centraal staan.

Eén van de belangrijkste onderdelen van het waarderen en bekrachtigen van (verschillende soorten) taal is het geven van **positieve** vormen van **feedback** op taalproductie. Denk aan positieve bekrachtiging: "Heel goed." Of het herhalen van het geleerde woord: "Heel goed, dit wordt inderdaad een voetbal genoemd." Het corrigeren van de gesproken en geschreven taal van een leerling is ook van belang, maar niet als dat ten koste gaat van de taalproductie op dat moment, bijvoorbeeld tijdens een presentatie.

Daarnaast kan de school ook een rol spelen in het **verbeteren van de taalinput vanuit huis**. Val niet ten prooi aan vooroordelen en probeer ouders actief te betrekken, óók als ze de Nederlandse taal niet goed beheersen of ogenschijnlijk ongemotiveerd zijn om te helpen. Als leraar kan je ouders helpen om aan (digitale) boeken te komen en hen motiveren om voor te lezen. Het is belangrijk om te benadrukken dat dit niet per sé in het Nederlands hoeft: het voorlezen in de taal die de ouder het best beheerst, is het meest effectief. In die taal geven ze de best mogelijke talige input, met de juiste uitspraak, intonatie en kunnen ze de beste vragen stellen.

Moedig ouders aan om het internet te gebruiken, zeker als er thuis weinig boeken beschikbaar zijn: op internet zijn duizenden kinderboeken in honderden talen vrij toegankelijk. Je kunt zelfs samen een boek van het internet kiezen dat jij vervolgens in het Nederlands voorleest in de klas en de ouders in hun moedertaal thuis. Noch het hebben van voldoende geld voor boeken, noch het beheersen van de Nederlandse taal is dus een voorwaarde voor ouders om te kunnen voorlezen.

Met woorden in de weer. Praktijkboek voor het basisonderwijs

Van den Nulft, D. & Verhallen, M. (2009). *Met woorden in de weer Praktijkboek voor het basisonderwijs* (2e druk). Coutinho.

https://www.bol.com/nl/nl/p/met-woorden-in-de-weer/1001004006489954/?Referrer=ADVNLGOO002008N&gclid=Cj0KCQiAn4SeBhCwARIsANeF9DJm4gUGLX2HQmdyPF1XP5qafJg4NpfnziR9fOXoyEC2uR9IMsYlw7EaApgNEALw_wcB

Ingediend door Hanneke Pot (hanneke.pot@inholland.nl).

Je wilt deze bron lezen om te leren over goed woordenschatonderwijs.

Samenvatting

Woordkennis is een voorwaarde voor schoolsucces. Leerlingen met onvoldoende woordenschat kunnen niet alleen de lessen niet goed volgen; zij leren ook minder snel nieuwe woorden en begrippen bij. Als je als leerkracht de resultaten van je klas wilt verbeteren, zul je op zoek moeten naar nieuwe manieren om met woorden in de weer te gaan.

In 'Met woorden in de weer' presenteren de auteurs een praktische aanpak voor intensieve woordenschatuitbreiding in het basisonderwijs. Ze reiken verschillende instrumenten en technieken aan om effectief woorden aan te leren en met woorden te oefenen in elke situatie, elke groep en elk vak. Aan de hand van praktische voorbeelden, opdrachten en handreikingen kun je er direct mee aan de slag in je (stage)klas. Op veel basisscholen zijn leerkrachten al enthousiast met deze aanpak aan de slag gegaan. Met indrukwekkende resultaten!

'Met woorden in de weer' is bedoeld voor iedere leerkracht die de woordenschatontwikkeling wil intensiveren, om uiteindelijk alle lessen en klassenactiviteiten te verrijken.

5 interessantste bevindingen/ belangrijkste conclusies

1. Woorden leren = betekenis leren
2. De vier stappen van de 'viertakt' (eigenlijk: vijf stappen, incl. *selecteren* van woorden)
3. De meest vergeten of onderschatte stap: *consolideren*
4. Let op de valkuilen in woordenschatonderwijs
5. Checklist/ observatielijstjes voor woordenschatonderwijs via de viertakt.

Praktijkonderzoek in de school

Van der Donk, C. & Van Lanen B. (2020). *Praktijkonderzoek in de school*. 4^e druk. Coutinho

<https://www.coutinho.nl/nl/praktijkonderzoek-in-de-school-9789046907320>

Ingediend door Saskia Klomps (saskia.klomps@stichtingboor.nl)

Je wilt deze bron lezen om antwoord te krijgen op de vraag: Hoe verricht je als leerkracht praktijkgericht onderzoek in de school?

Samenvatting

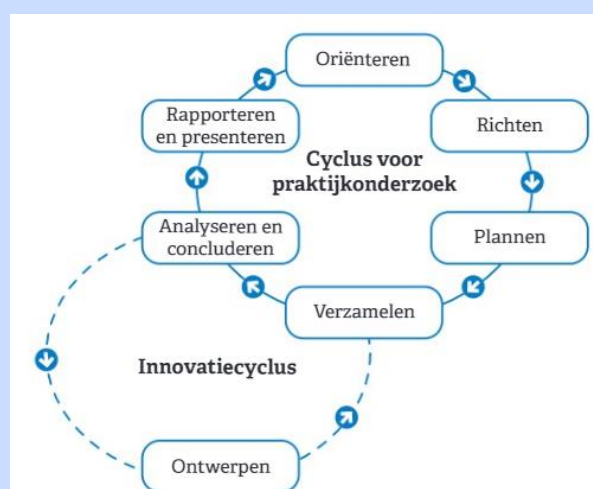
Praktijkonderzoek in de school biedt een handige leidraad bij het voorbereiden en uitvoeren van praktijkgericht onderzoek in scholen. Aan de hand van praktische voorbeelden en technieken zijn de basisprincipes van praktijkonderzoek vertaald naar de onderwijspraktijk vanuit een realistische visie op de waarde die het kan hebben voor onderwijsorganisaties, leraren, leerlingen en andere belanghebbenden. Zeven kernactiviteiten van praktijkonderzoek staan centraal: oriënteren, richten, plannen, verzamelen, analyseren & concluderen, ontwerpen en rapporteren & presenteren. Een must-have boek voor alle scholen die praktijkgericht onderzoek doen!

3 belangrijke bevindingen/ conclusies

1. Het hoofdstuk 'Richten' beschrijft de stappen die je als school kunt nemen om het praktijkprobleem af te bakenen met behulp van theorie en praktijk. Hierna kom je makkelijker tot het onderzoeksdoel en de onderzoeksvraag met mogelijke deelvragen. De pilotscholen van de Leerschool Rotterdam-Zuid bevinden zich momenteel (begin '23) in deze fase, gebruik het boek als handvat om tot die gerichte onderzoeksvraag te komen.

2. Er zijn twee soorten onderzoeksvragen: de kennisvraag en de ontwerpvraag. Wanneer je een ontwerpvraag hebt, richt deze zich op een doelbewuste verandering van de dagelijkse praktijk. Je doorloopt de innovatiecyclus, maakt een ontwerp dat je daarna test in de praktijk. Met de verzamelde data bepaal je of het ontwerp voldoet in de praktijk. Een effectieve, onderbouwde manier om de lespraktijk verder te ontwikkelen, passend bij de leerlingen!

3. Belangrijkste conclusie van dit boek en de pilotfase van de scholen die deelnemen aan de Kennisagenda Rotterdam-Zuid: ga vooral door met de zoektocht naar passende praktijken door een liefdevolle onderzoekende samenwerking met alle betrokkenen.

Figuur 1.1 Kernactiviteiten van praktijkonderzoek

Taalonderwijs; een kwestie van ontkavelen.

Van Gelderen, A. J. S., & Van Schooten, E. J. (2011). *Taalonderwijs; een kwestie van ontkavelen: Openbare les in duplo*. Rotterdam: Rotterdam University Press. (alleen p. 45 tot 63)

<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/pub/taalonderwijs-een-kwestie-van-ontkavelen/ad65d141-0e8e-448c-8e67-313c7ba4072f/>

Ingediend door Amos van Gelderen (a.i.s.van.gelderen@hr.nl).

Je wilt deze bron lezen om meer kennis te krijgen van goed taalonderwijs

Samenvatting

Geeft aan welke elementen van belang zijn voor goed onderwijs in lezen en schrijven op basis van wetenschappelijke inzichten en hoe de verschillende elementen van lees- en schrijfonderwijs samenhangen met elkaar en met andere onderdelen van taalonderwijs

5 interessantste bevindingen/ belangrijkste conclusies

1. Technische aspecten van lezen (woordherkenning) en schrijven (spelling en grammatica) zijn voorwaarden, maar bij lange na niet de enige voorwaarden voor de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheid.
2. Andere voorwaarden betreffen de bevrediging van behoeften van leerlingen op het gebied van kennisverwerving, communicatie, verbeelding en expressie, waarbij lezen en schrijven een instrumentele rol vervullen in plaats van doel op zich te zijn.
3. Voor leerlingen die achterblijven in hun lees- en schrijfontwikkeling is extra oefening en instructie nodig gericht op verbetering van hun taakaanpak, hun conceptuele ontwikkeling en hun motivatie.
4. De schoolse verwerving van lees- en schrijfvaardigheid vereist veel aandacht voor functionele toepassing van lees- en schrijfvaardigheid in alle onderdelen van het onderwijs.
5. Lees- en schrijfvaardigheid ontwikkelen zich afhankelijk van elkaar en van andere aspecten van taalvaardigheid, zoals mondelinge vaardigheden, woordenschat en grammaticale vaardigheden; het taalonderwijs doet er dus goed aan met deze onderlinge afhankelijkheden rekening te houden en te streven naar een geïntegreerd curriculum voor taalontwikkeling.

De meerwaarde van de thuistalen van leerlingen in praktijk omgezet

Van Praag, L., Agirdag, O., Van Avermaet, P., & Van Houtte, M. (2017). De meerwaarde van de thuistalen van leerlingen in praktijk omgezet: het Validiv-project in het kort. In O. Agirdag, & E-R. Kambel (editors), *Meertaligheid en onderwijs: Nederlands Plus* (blz. 66-78). Boom.

<https://pure.uva.nl/ws/files/60254505/157815214.pdf>

Ingediend door Femke Danse (femke.danse@eur.nl)

Je wilt deze bron lezen om meer kennis te krijgen/te leren over/ voorbeelden te vinden van: een eentalig taalbeleid om te vormen naar een meertalig taalbeleid

Samenvatting

Een toelichting van het 'Validiv-project'. Het project brengt niet alleen talige diversiteit van leerlingen in kaart maar beschrijft ook actiegericht onderzoek dat als doel stelde alternatieve manieren te bekijken om met talige diversiteit, in het basisonderwijs, om te gaan.

5 interessantste bevindingen / belangrijkste conclusies

1. Meertalige leerlingen ontwikkelen meer vriendschapsrelaties met leerlingen die een andere thuistaal spreken als ze het gevoel hebben dat de talen die ze spreken naast het Nederlands ook aanvaard worden op school.
2. Meertaligen trainen voortdurend de delen in de hersenen die gericht zijn op het verdelen, richten en vasthouden van aandacht. Dit komt doordat meertaligen steeds wanneer ze de ene taal gebruiken, de andere moeten onderdrukken.
3. Alle leerlingen, zowel Nederlandstalig als meertalig, voelen zich meer thuis op school als er toleranter wordt omgegaan met meertaligheid.
4. Het toelaten van meerdere talen kan leiden tot het spreken van meer Nederlands tussen leerlingen onderling.
5. De manier waarop er met taal wordt omgegaan is cruciaal voor het volledig ontwikkelen v.d. talige vaardigheden.

Bronnenoverzicht

- Hayes, N., O'Toole, L. & Halpenny, A.M. (2017). *Introducing Bronfenbrenner. A guide for practitioners and students in early years education*. Routledge.
- Helsloot, K. & Daemen, F. (2018). *Sjoes*. Studio Taalwetenschap.
- Orioni, M. (2019). *Hoeveel talen spreek jij? Wat je altijd al wilde weten over meertaligheid*. Uitgeverij SWP.
- Peters, L. (2021). *Talen die in de school komen. Kansen voor een multiverse basisschool*. Lannoo.
- Ruwette, M. (2023). *Ruwette, M. (2023). Reading promotion of fiction and nonfiction texts: determinants of elementary school teachers' reading promotion behavior and their students' leisure time reading. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen. <https://doi.org/10.33612/diss.520863497>*.
- Severiens, S. (2014). *Professionele capaciteit in de superdiverse school*. (Oratiereeks; Nr. 497). Vossiuspers UvA.
- Taal (2022, 5 december). Gelijke kansen in de klas. Geraadpleegd op 21 maart 2023, van <https://gelijkekansenindeklas.nl/hoofdstuk/taal/>.
- Van den Nulft, D. & Verhallen, M. (2009). *Met woorden in de weer Praktijkboek voor het basisonderwijs* (2e druk). Coutinho.
- Van der Donk, C. & Van Lanen B. (2020). *Praktijkonderzoek in de school*. 4^e druk. Coutinho.
- Van Gelderen, A. J. S., & Van Schooten, E. J. (2011). *Taalonderwijs; een kwestie van ontkavelen: Openbare les in duplo*. Rotterdam: Rotterdam University Press. (alleen p. 45 tot 63)
- Van Praag, L., Agirdag, O., Van Avermaet, P., & Van Houtte, M. (2017). De meerwaarde van de thuistalen van leerlingen in praktijk omgezet: het Validiv-project in het kort. In O. Agirdag, & E-R. Kambel (editors), *Meertaligheid en onderwijs: Nederlands Plus* (blz. 66-78). Boom.

